

## ՕՐՈՐԻ ԿԵՆՑԱՂԱՎԱՐՈՒՄԸ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԸՆՏԱՆԻՔՈՒՄ

### ԱՆԻ ՀԱԿՈՐՅԱՆ\*

XX դարը գիտատեխնիկական նվաճումների ժամանակաշրջան էր, որը, ավա՛ղ, իր հետ բերեց նաև բացասական հետևանքներ: Փոխվեցին մարդկային շփման ձևն ու բովանդակությունը նույնիսկ գյուղական միջավայրում: Այս ամենն առավել ազդեց հատկապես ավանդական բանավեժնի վրա, քանի որ մեծից փոքրին իբրև «ժառանգություն» փոխանցումը խաթարվեց: Այս ամենին պետք է ավելացնել այն փաստը, որ հայ ժողովուրդը յոթ տասնամյակ եղել է Խորհրդային Միության կազմում, որում, մեղմ ասած, չէր խրախուսվում ազգայնականությունը, արվեստում և մշակույթում քարոզվում էր «սովետականությունը»: Սա, ըստ էության, հայերի համար համահարթեցման (գլոբալացման) առաջին փուլն էր, որն արդեն այսօր խելահեղ տեմպերով տարածվում է աշխարհով մեկ: 1960-70-ականներին ունեցանք ազգային մշակույթի զարթոնքի ալիք, որը, իհարկե, կապված էր միայն ազգային վառ արժեքներ կրող անհատների հետ: Իսկ 1990-ականներից, ավելի ինտենսիվ վերջին տասնամյակում, հատկապես երիտասարդ սերունդը մեծ հետաքրքրություն է ցուցաբերում ավանդական արվեստի նկատմամբ: Այս ամենը հատկապես ընդգծված է ավանդական պարերում՝ ճիշտ մոտեցման ու մեծ ջանքերի շնորհիվ:

Հոգվածում ներկայացրել ենք մայրերի շրջանում անցկացված հարցումների արդյունքները: Հարցման նպատակն էր հասկանալ, թե հայ մայրը որքան ժամանակ է գտնում այս չափազանց զբաղված ժամանակաշրջանում և հատկապես ինչ է երգում երեխային քնեցնելիս: Օգտվելով համացանցի ընձեռած լայն հնարավորություններից, մի քանի հարյուր մայրերի շրջանակում իրականացրինք հարցում-երկխոսություն՝ պարզելու, թե որքանով է մեզ հետաքրքրող ժանրն այսօր կենսունակ: Մասնագիտական նեղ շրջանակից դուրս, բաց չափազանց կարևոր այս փոքրիկ հետազոտական աշխատանքը ցույց տվեց, որ չնայած գլոբալացման արագ տեմպերին և ավանդական մշակույթին հասցված դրա վնասին՝ ժանրի նկատմամբ բավական մեծ հետաքրքրություն կա: Պարզվեց, որ ժանրը, չնայած որոշ խոցելի կողմերին, դեռ կենսունակ է:

---

\* ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի ժողովրդական երաժշտության բաժնի գիտաշխատող, արվեստագիտության թեկնածու, anifolkmusicologist@gmail.com, հոդվածի ներկայացնելու օրը՝ 01.02.2023, գրախոսելու օրը՝ 10.03.2023, տպագրության ընդունելու օրը՝ 10.05.2023:

**Քանալի բառեր**<sup>1</sup> ավանդական, ազգային, օրոր, ժանր, համացանց, ժամանակակից, կենսունակ:

### **Ներածություն**

Տարիներ շարունակ մեր գիտական հետաքրքրության թիրախը, ի թիվս այլ ֆոլկլորագիտական հարցերի, եղել է հայ գեղջկական միջավայրում ծնված և սերունդներին իբրև բանավոր ավանդ փոխանցված օրորոցայինը: Այս զեկույցն իր ֆորմատով ոչ թե տեսական-վերլուծական է, այլ հետազոտական. փորձել ենք հասկանալ, թե ժամանակակից մայրիկը որքանով է կարևորում, ժամանակ տրամադրում և, որ ամենակարևորն է, ինչ է երգում երեխային քնեցնելիս:

### **Հիմնական նյութի շարադրանք**

Հայտնի փաստ է, որ XX դարը գիտատեխնիկական նվաճումների ժամանակաշրջան էր, որը, ավա՛ղ, իր հետ բերեց նաև բացասական հետևանքներ: Փոխվեցին մարդկային շփման ձևն ու բովանդակությունը նույնիսկ գյուղական միջավայրում: Այս ամենն առավել ազդեց հատկապես ավանդական բանավեպի վրա, քանի որ մեծից փոքրին իբրև «ժառանգություն» փոխանցումը խաթարվեց:

Ուրբանիզացիայի պայմաններում, երբ բոլորն առաջին իսկ հնարավորության դեպքում ձգտում են դեպի խոշոր քաղաքներ, ակտիվ կյանք, իհարկե տուժում է գյուղը, որ բոլոր ժամանակներում եղել է տնտեսությունն ու հոգևոր արժեքները «սնուցող օրգան»: Ավանդականի ստեղծման ու պահպանման մեջ գյուղի և հողին մոտ կանգնած մարդու դերն անգնահատելի է: Կոմիտասի դիպուկ բնութագրմամբ՝ ցանկացած ազգի ավանդական երգ ու նվագ ստեղծվում է գյուղում, գյուղացու կողմից, ու եթե ուզում ենք ծանոթանալ այս կամ այն ազգի տիպական երգամտածողությանը, ապա պետք է փնտրել, լսել հենց դրանք<sup>1</sup>:

Կոմիտասի այս դիպուկ ու տեղին դիտարկումից շատ չանցած՝ հայ ժողովուրդն իրեն մնացած փոքրիկ հողակտորով անցավ ԽՍՀՄ կազմ: Ինչին հաջորդեց, որոշ դեպքերում հատուկ, միտումնավոր

---

<sup>1</sup> Տե՛ս Կոմիտաս, Հայ գեղջուկ երաժշտություն, Գրական նշխարք Կոմիտաս վարդապետի բեղուն գրչեն, Աշխատասիրութիւն Գր. Արել Վրդ. Օղլուգեանի, Մոնթրեալ, 1994, էջ 146:

ավանդականի ու ազգայինի «լռեցում», որն էլ եղավ Սովետական Միության տարածքում հայ ժողովրդի համեմատաբար ապահով ու խաղաղ գոյատևման ու զարգացման պայմաններից մեկը: Այդ յոթ տասնամյակի ընթացքում, չհաշված մի քանի ազգայնական ալիքներն ու պոռթկումները, որոնք լայն թափ ստացան հատկապես 1960-ականներից սկսած, վառ արտահայտված ազգային այնքան էլ տարածված չէր: Այս սերնդի ականջն անաղարտ ավանդական արվեստի փոխարեն «լցվեց» ռադիոյով, հեռուստատեսությամբ շրջանառվող համասովետական, մեր դեպքում նաև համակովկասյան, երաժշտական մշակույթով: XX դարի վերջին սերունդների երկխոսության բացակայությունը հանգեցրեց մի այնպիսի իրողության, որում մի ողջ սերունդ կամ դրա ահռելի շերտ ոչ թե չէր սիրում, գնահատում կամ ընդունում իր ազգայինը, ավանդականը, այլ չէր ճանաչում այն:

Այսօր, շատ դեպքերում գիտակցելով ավանդական մշակույթի արժեքն ու դրա կարևոր դերը մարդու կյանքում, թեկուզ միջավայրից, գործառույթից կտրված, առկա է դեպի ավանդականը վերադառնալու ներքին մղում, ցանկություն: Վերջին տասնամյակում հատկապես երիտասարդ սերունդն ակնհայտ հետաքրքրություն է ցուցաբերում ավանդական արվեստի, դրա տարբեր տեսակների հանդեպ: Այդ են վկայում ավանդական երգի-պարի օրեցօր ավելացող խմբերը, դրանց կողմից իրականացվող բաց դասերին մարդկանց մեծ մասնակցությունը, ՀՀ և ԱՀ հանրակրթական դպրոցներում ներդրված «Ազգային երգ ու պար» առարկայի մեծ հաջողությունը՝ պայմանավորված երեխաների ոգևորությամբ:

Վստահ ենք, որ այս գործընթացները տասնամյակներ անց կթողնեն իրենց դրական ազդեցությունը ոչ միայն ազգային ինքնագիտակցության, այլ նաև մեզ հետաքրքրող ժանրի, ավանդական օրորի՝ կենցաղ վերադառնալու, ինչու չէ՝ նաև ավանդականի զգացողությունը կրող սերնդի կողմից նոր երգերի ստեղծման տեսանկյունից: Մեր կողմից մայրիկների շրջանակում իրականացված հարցումներն արդեն իսկ հուսադրող են, բայց խնդիրներ կան նրանց կողմից երեխայի համար կատարվող նյութի ընտրության հարցում, այդ առումով շատ անելիքներ դեռ առջևում են, բայց նաև բավական գործ արվել է:

Հարկ ենք համարում ներկայացնել այն նախագծերը, որոնք

իրականացվեցին հատկապես վերջին տասնամյակում անհատների, ինչպես նաև գիտական, կրթական հաստատությունների կողմից:

➤ Հայ իրականության մեջ օրորոցային երգեր պարունակող առաջին CD-ի գաղափարը ժողովրդական երաժշտական մշակույթի կրող ու նվիրյալ Հասմիկ Հարությունյանինն է, ով այդ ամենը սերտել է ընտանեկան միջավայրում և իր ողջ գործունեության հիմքն ու նպատակը դարձրել դրա տարածումն ու հանրահռչակումը: «Հայկական օրորոցայիններ»։ Հասմիկ Հարությունյան և «Շողակն» անսամբլ նախագիծ, որը պարունակում է 13 նմուշ օրորոցայիններ նվագակցությամբ:

➤ Հասմիկ Հարությունյանի a cappella երգված 57 օրորներ պարունակող գիրք և CD էլ հրատարակվեց 2019 թվականին:

➤ Մխիթար Սեբաստացի կրթահամալիրը Արթուր Շահնազարյանի մտահղացմամբ 2011 թվականից իրականացնում է «Հակաբացիլ. Կոմիտաս» փառատոն-ֆլեշմոբ, որի շրջանակում 2014 թվականին հեղինակային ու գործիքային 26 օրորներ<sup>2</sup> պարունակող CD-ներ բաժանվեցին Երևանի 11 ծննդատներում. Կամավորները դրանք նվիրեցին նորաթուփ մայրիկներին:

➤ Այս ամենն իր տրամաբանական շարունակությունն ունեցավ 2019-ին, երբ կրթահամալիրն իրականացրեց օրորների մեկ այլ՝ «Աստղափայլ օրորներ»<sup>3</sup> նախագիծը, իսկ 2021 թ. հունվարի 27-ին տեղի ունեցավ հաջորդ՝ «Հակաբացիլ նանիկներ»<sup>4</sup> CD-ի շնորհանդես-վա-

<sup>2</sup> CD-ում ընդգրկված օրորները.

[https://www.youtube.com/watch?v=oXwARSAD6jc&list=PL9kvds6DXIEHXz35hLbtO4MvQ1a1MML\\_0](https://www.youtube.com/watch?v=oXwARSAD6jc&list=PL9kvds6DXIEHXz35hLbtO4MvQ1a1MML_0)

<sup>3</sup> Մխիթար Սեբաստացի կ/հ-ի «Աստղափայլ օրորներ» ծայնասկավառակի մասին. <https://mus.mskh.am/?p=6516>

<sup>4</sup> Մխիթար Սեբաստացի կ/հ-ի «Հակաբացիլ նանիկներ» ծայնասկավառակի և նախագծի մասին.

<https://hasmikmat369.wordpress.com/2021/02/07/%d5%b0%d5%a1%d5%af%d5%a1%d5%a2%d5%a1%d6%81%d5%ab%d5%ac-%d5%b6%d5%a1%d5%b6%d5%ab%d5%af%d5%b6%d5%a5%d6%80-%d5%b1%d5%a1%d5%b5%d5%b6%d5%a1%d5%bd%d5%af%d5%a1%d5%be%d5%a1%d5%bc%d5%a1%d5%af%d5%ab->

ճառքը, որին ներկայացա դասախոսությամբ, և որից ստացված հասույթն ուղղվեց Արցախից տեղահանված ընտանիքի կարիքները հոգալուն:

➤ «Հայկական օրորոցային գոհարներ», CD և գրքույկ, նախագծի հեղինակ և իրականացնող՝ «Արևիկ» հրատարակչություն, կատամամբ Անահիտ Պապայանի: Վերջերս նախագծի հեղինակ Հովհաննիսյան ընտանիքը ևս շրջեց ծննդատներով ու որպես նվեր մայրիկներին բաժանեց այդ ծայնասկավառակները<sup>5</sup>, որոնք ժամանակակից տեխնիկական հնարավորությամբ ունեն QR կոդ, որը սքանավորելով կարելի է նաև թվային տարբերակով լսել:

➤ Կոմիտաս թանգարան-ինստիտուտի գիտացուցադրական բաժնի վարիչ Նաիրի Խաչատուրիանի մտահղացմամբ 2015-ից նախաձեռնվեց և ցայսօր իրականացվում են ավանդական երգերի ուսուցման թեմատիկ արվեստանոցներ: Նախագիծն ունեցավ ոչ միայն գործնական հաջողություն, այլ նաև 2016 թվականին շահեց միջազգային թանգարանային կազմակերպության (ICOM) կրթական-մշակութային գործունեության (CECA) մրցանակ: Մրցանակի շրջանակում հրատարակվեց անգլերեն հոդված, որը ներկայացնում է ծրագրի նպատակն ու մոտեցումը<sup>6</sup>:

➤ Նաիրի Խաչատուրիանը իբրև անհատ նմանատիպ արվեստանոցներ է իրականացրել նաև Լիսաբոնի Գյուլբենկյան հիմնադրամում և Լոնդոնի Armenian Institute-ում, ինչպես նաև հեղինակել է հոդված՝ նվիրված արվեստանոցներից մեկի ժամանակ կրող-բանասացի փոխանցած մի օրորի<sup>7</sup>:

3/?fbclid=IwAR0b8asRQjDbBu0AqDRWR3voWuRxNQvFnDDXNVMzPh0FMSJrK  
rj\_OzbyV48

<sup>5</sup> «Հայկական օրորոցային գոհարներ» CD-ին նվեր ծննդատներում.  
<https://www.facebook.com/arevikpublishing/posts/4622716844492329>

<sup>6</sup> ICOM, BEST PRACTICE 5, **Shakhkulyan T., Khatchadourian N.**, Lullabies singing workshop, Roma, 2016, p. 71-72. Էլ. տարբերակը՝  
[https://ceca.mini.icom.museum/wp-content/uploads/sites/5/2021/06/BP\\_Book\\_no.\\_5-compressed.pdf](https://ceca.mini.icom.museum/wp-content/uploads/sites/5/2021/06/BP_Book_no._5-compressed.pdf)

<sup>7</sup> **Խաչատուրեան Ն.**, «Իմ տատրակիս քունն է եկել». Ժողովրդական օրորի նորայայտ մի նմուշ, Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական XI

Իսկ այժմ ներկայացնենք վերը հիշատակված հարցման արդյունքները, որը նպատակ ուներ պարզելու, թե այսօր մեր այս բազմազբաղ առօրյայում արդյոք օրոր երգելն արդիական է: Դիմեցինք համացանցի ընձեռած լայն հնարավորությանը: Գտանք երկու խումբ, որոնց անդամները բացառապես փոքրիկներ ունեցող մայրիկներ են և ներկայացնելով մեր հետազոտության նպատակը՝ կատարեցինք հարցում.

- արդյոք փոքրիկին քնեցնելիս նրա համար օրոր երգում են, եթե այո, ապա.
- ումից են լսել, սովորել կամ գուցե
- իրենք ունեն սեփական հորինվածք իրենց բալիկի համար:

Հարցման արդյունքն ավելի քան ուրախացնող էր: Նախ՝ շնորհակալությամբ նշենք, որ մոտ 200 արձագանք եղավ, որոնց 90 և ավել տոկոսի պատասխանը դրական էր: Պարզվում է, որ նույնիսկ XXI դարի բազմազբաղ մայրիկը ևս, մի դեպքում գիտակցաբար<sup>8</sup> կամ գուցե ներքին զգացողությամբ՝ ենթագիտակցաբար հասկանում է օրորի կարևոր դերը մանկիկի առողջ զարգացման մեջ<sup>9</sup>:

Պարզեցինք, որ մայրիկների մի մասը երեխաների համար երգում է իրենց իսկ մանկության ժամանակ լսած, սովորած օրորոցայիններ ու այլ հանդարտ բնույթով երգեր<sup>10</sup>: Մի մեծ խումբ նույնիսկ եթե իրենց համարում են ոչ այնքան տաղանդավոր, ունեն սեփական հորինվածքներ՝ հենց իրենց ձագուկների համար: Մեր խնդրանքին ըն-

նստաշրջանի նյութեր, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն, 2017, էջ 276-291:

<sup>8</sup> Ինչպես վերը ներկայացրինք, արդի գիտությունն ապացուցել է օրորի կամ երգով երեխային քնեցնելու ֆիզիոլոգիական ու հոգեբանական դրական ազդեցության փաստը:

<sup>9</sup> Ինչպես իրավագիտորեն նշեց հարցման մասնակից Վեներա Վարդանյանը. «Ես բացարձակ անտաղանդ եմ, բայց անպայման երգում եմ: Երգել եմ «Արի, իմ տխրակ», «Տերունական աղոթք», այլ հոգևոր երգեր, հատկապես «Ամեն օրհնություն»-ը, անչափ հաճելի ու կամուրջներ կապող է օրորը, ամենակարևորն է, որ մնում ես մենակ հրաշքի հետ»:

<sup>10</sup> «Մութն ընկել է», «Արի, իմ տխրակ», «Спят усталые игрушки» և այլ՝ այս սերնդին ծանոթ երգեր:

դառաջ որոշ մայրիկներ (նաև՝ տղամարդիկ) ծայնագրեցին և մեզ տրամադրեցին իրենց «հորինվածքը»: Եղածներից հատկապես հետաքրքրական էր մի երիտասարդ պատանու երգած օրոր, որ հորինել էր քրոջ որդու համար:

### Մարդիկ օրորը

Հանապատիվ Գարեգին Մանուկյան, 18 տ. (Լեռնամուրացունք Անի Հակոբյանի)

**N118**

Օրոր, օրոր, օրոր, օրոր...  
Օրոր, օրոր, օրոր, օրոր, օրոր...  
Պայու բալա, մորդի տղա,  
ամուշ ընի, բարայ ըրա:  
Պայու բալա, մորդի տղա,  
ամուշ ընի, բարայ ըրա:

Ծետեղ թո կըլիավոր, շոռ կան,  
Ծետեղ թո կըլիավոր, շոռ կան,  
դե թոն իլ, դե թոն իլ, բարայ ըրա,  
դե թոն իլ, դե թոն իլ, բարայ ըրա:

Նախշուն տղա, դայու բալա,  
մորդի տղա, բարայ ըրա:  
Նախշուն տղա, դայու բալա,  
դե թոն իլ, բարայ ըրա:

Ամպերու մեջ տղու թոն իմա,  
Ամպերու մեջ տղու օրորվա:

Բարայ ըրա, դայու բալա,  
ամուշ ընի, բարայ տղա  
Քայ թո բալա, մորդի տղա,  
բարայ ըրա, բարայ ըրա:

Արևդ կտոմոր, տիբեղ կամայ,  
Բախտը չեզան, ճամպեղ հալալ:

Օրոր, օրոր, օրոր, օրոր,  
օրոր, օրոր, օրոր, օրոր,  
Օրոր, օրոր, օրոր, օրոր,  
օրոր, օրոր, օրոր, օրոր:

\* Երգի շարունակությունը լրմնիկ ներկայացնում է Պատվոտական Տոյն կատարյալ վրաս հիմնված իմպրովիզացիայի:

Նմուշի հետաքրքրական լինելն էլ պատահական չէ. բանն այն է, որ հորինողը չնայած ծնվել ու մեծացել է քաղաքում, սակայն ավանդական արվեստով հետաքրքրված, կարելի է ասել ավանդականից «տեղեկացված» մեկն է, ով ոչ միայն շատ լսել և լսում է ավանդական երգեր, կարդում ազգագրական նյութեր, այլ նաև ինքն էլ ավանդական պարերի գիտակ է ու կատարող: Միայն այս գիտելիքի ու զգացողության հիմքով կարող ենք բացատրել մեր օրերում ստեղծված այս նմուշի՝ ավանդական մտածողության վառ կնիք ունենալու փաստը:

Երևույթը կարևորում ենք այնքանով, որ սա կարող է լինել ավանդական մշակույթի վերածննդի օրինակ ու ճանապարհ, երբ

հնարավոր է ավանդականը պահպանել կամ նույնիսկ մեր օրերում հորինել այդ մտածողությամբ, այն դեպքում, եթե դու այդ գիտելիքի կրողն ես, հետևաբար՝ շարունակողը: Ստացվում է, որ եթե ավանդական արվեստը բավականաչափ տարածվի և դառնա ճանաչելի, նոր սերունդը կհորինի այդ ոգով:

Օգտվելով առիթից՝ այդ հարթակում տեղադրեցի ավանդական օրորների ժամանակակից կատարումների<sup>11</sup> մի քանի հղում. արձագանքներն ուղղակի շմեցնող էին: Մայրիկների մեծ մասի համար այդ նյութն ուղղակի «հայտնություն» էր, իսկ այն քչերը, ովքեր տեղեկացված էին այդ շերտից, նշեցին, որ անպայման կատարում են՝ անկախ ծայնային հնարավորություններից:

Մեր կողմից ուշադրության արժանացան նաև «Անատոլիական պատմություն» ֆիլմում մեկ ավանդական օրորի կիրառությունը<sup>12</sup> և դրա հետ կապված հանրության մեծ արձագանքը<sup>13</sup>:

### **Եզրակացություն**

Այսպիսով, օգտվելով համացանցի ընձեռած լայն հնարավորությունից, մի քանի հարյուր մայրիկների շրջանակում իրականացրինք հետազոտական հարցում-երկխոսություն՝ պարզելու համար՝ որքանով է կենսունակ այսօր մեզ հետաքրքրող ժանրը: Մասնագիտական նեղ շրջանակից դուրս, սակայն, չափազանց կարևոր այս ոչ ծավալուն հետազոտական աշխատանքը ցույց տվեց, որ, չնայած համաշխարհայնացման արագ տեմպերին և ավանդական մշակույթին դրա հասցրած վնասներին, ժանրի հանդեպ բավական մեծ հետաքրքրությունն ակնհայտ է: Ստացվեց, որ ժանրը, ինչ-ինչ խոցելի կողմերով հանդերձ, միևնույն է, կենսունակ է:

<sup>11</sup> Դրանք, մեր կարծիքով ոչ այնքան հաջող էլեկտրոնային գործիքավորմամբ Talin օրորոցայինների նախագծի համեմատ. <https://www.youtube.com/watch?v=oMOnXoiNqwE>, ունեին անհամեմատ ավելի քիչ դիտումներ, ինչը համարում ենք ուսումնասիրողներիս և գուցե նաև կատարողների բացթողումը:

<sup>12</sup> <https://www.youtube.com/watch?v=GbbEA-BWiLI>

<sup>13</sup> Տե՛ս հետևյալ հղման մեկնաբանությունները.

<https://www.facebook.com/watch/?v=588614785336569>

## КОЛЫБЕЛЬНАЯ В СОВРЕМЕННОЙ СЕМЬЕ

АНИ АКОПЯН

XX век, безусловно, является веком выдающихся научно-технических достижений, повлекших за собой, помимо прочего, и смену образа жизни. Последнее, однако, привело к немалым потерям, в частности, к отсутствию межпоколенческого диалога и забвению традиционной культуры. К этому следует добавить тот факт, что армянский народ в течение семи десятилетий находился в составе Советского Союза, где, мягко говоря, не поощрялся национализм – в лучшем понимании этого слова – и пропагандировался «советизм». Это был, по сути, первый этап универсализации (глобализации) армян. В 1960-е и 1970-е годы в Армении наблюдалось пробуждение интереса к национальной культуре, что было связано с отдельными личностями, несущими национальные ценности, и чиновниками, эти ценности ценившими. Начиная с 90-х годов и – более интенсивно – в последнее десятилетие, благодаря правильному подходу и большим усилиям, проявляется, в большей мере в молодежной среде, заметный интерес к традиционному искусству, в первую очередь – к традиционным танцам.

В статье мы представили результаты опросов, проведенных среди армянских матерей. Нас интересовало, сколько времени мать уделяет ребенку в наши непростые дни и, в частности, что она поет, укладывая ребенка спать. Воспользовавшись Интернетом, мы провели опрос-диалог среди нескольких сотен мам, чтобы выяснить, насколько интересующий нас жанр актуален сегодня за пределами узкого профессионального круга. Эта небольшая, но чрезвычайно важная исследовательская работа показала, что, несмотря на стремительные темпы глобализации и ущерб, наносимый ею традиционной культуре, интерес к жанру достаточно велик и он все еще востребован.

**Ключевые слова:** традиционный, национальный, колыбельный, жанр, интернет, современный, востребованный.

## LULLABY IN THE MODERN FAMILY

ANI HAKOBYAN

Without any doubt, the XX century is the age of great scientific and technical achievements, which entailed a change in our lifestyle. The latter brought about a lack of intergenerational dialogue and oblivion of traditional culture, in particular. One should add to this the fact that, for seven decades, the Armenian people was integrated into the Soviet Union, where “sovietism” was propagan-

dized, while nationalism – in its best sense – was, to put it mildly, not encouraged. That phenomenon may be regarded as the first phase of universalization (globalization) of Armenians. In Armenia, in the 60s and 70s, there was awakening of interest in national culture, associated with certain individuals, who advanced our national values, and officials, who appreciated those values. Beginning from the 90s and, with increasing intensity, over the last decade, as a result of a right approach and great efforts, notable interest in traditional arts, first of all in traditional dances, has been marked – especially among the younger generation.

In the article, we have presented the results of the surveys conducted among Armenian mothers. Our purpose was to find out how much time a mother spends with the child in our troubled days and especially – what she sings when putting her child to sleep. We used the Internet to conduct a survey-dialogue among several hundred Armenian mothers to learn how viable – outside of the narrow circle of professionals – the genre in question is nowadays. This small-scale, yet extremely important research showed that, despite the rapid pace of globalization and the damage it has been causing to traditional culture, the interest in the genre is large enough and, irrespective of some of its weaknesses, it is still popular.

**Key words:** traditional, national, lullaby, genre, Internet, modern, viable.